

TARTALOM

1. Felszín alatti vízkivétel és hatásai
2. Milyen engedélyt ad ki a jegyző?
3. Mely kutak engedélyezése tartozik a jegyző hatáskörébe?
4. A vízjogi létesítési engedélyezés
5. A vízjogi üzemeltetési engedélyezés
6. A vízjogi fennmaradási engedélyezés
7. A vízjogi megszüntetési engedélyezés
8. A házi ivóvízigény kielégítését szolgáló kutakra vonatkozó további előírások
9. A vízgazdálkodási bírság
10. Gyakran ismételt kérdések (GY.I.K.)
11. Vonatkozó jogszabályok listája

1. FELSZÍN ALATTI VÍZKIVÉTEL ÉS HATÁSAI

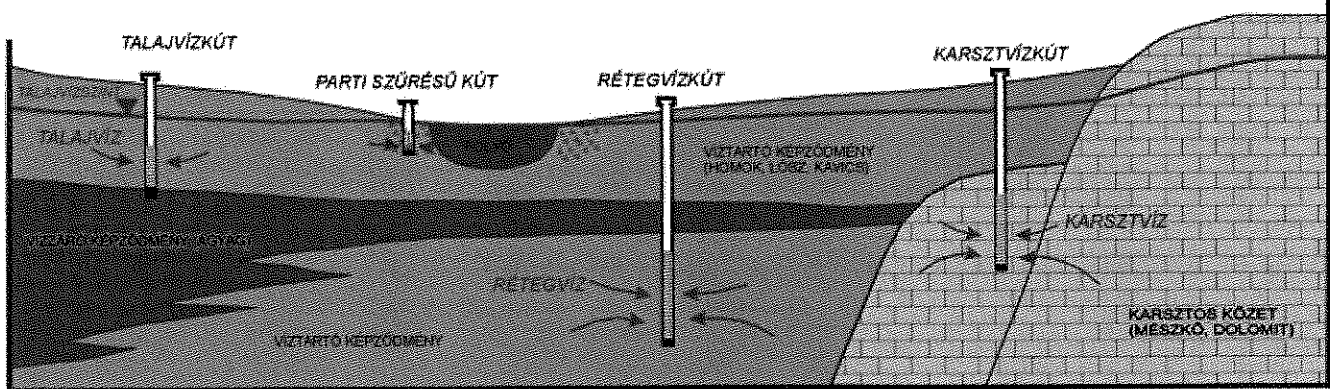
Magyarország ivóvízellátása 95%-ban felszín alatti vízkészleteinkből történik. A vízkészlet véges természeti erőforrás, melyet csak olyan mértékben szabad igénybe venni, hogy a vízkivétel és az utánpótlódás egyensúlya minőségi károsodás nélkül megmaradjon. Ma Magyarországon a fenntartható vízgazdálkodást jelentősen veszélyezteti az engedély nélkül létesített és üzemeltetett kutak nagy száma. Egyes becslések szerint a kutak 80-90%-át építik a szükséges engedélyek és nyilvántartásba vétel nélkül, amellet, hogy a szükséges jogosítványokkal nem rendelkező kútfúrók nem kis hányada szakmai felkészültség és megfelelő felszerelés hiányában nem képes szakszerű munka elvégzésére.

A kutak olyan sajátos vízilétesítmények, amelyek az emberi szem elől rejtve nyerik ki a vizet a felszín alól.

Az illegálisan készített kutak jellemzően két csoportra oszthatók:

- a háztartási vízigényt kielégítő – ide tartozóan jellemzően a házi kertek locsolási céljára létesített – kutak,
- a mezőgazdasági öntözés céljára létesített kutak.

E kutak közül a háztartási vízigényt kielégítő talajvízkutak – beleértve a házi ivóvízigény kielégítésére szolgáló sekélymélységű vízilétesítményeket is – tartoznak a jegyző engedélyezési hatáskörébe.

A felszín alatti vizek a víz körforgásának rendkívül fontos elemét képezik. A csapadékvíz egy része a földfelszínre érve beszivárog a földtani közegbe, ott hosszabb-rövidebb időt eltöltve (néhány naptól akár több ezer évig is), lassú áramlással folyamatosan mozogva a megcsapolódási helyeken (pl. források, vízfolyások medrei, feláramlási területek) ismét felszínre bukkan. Felszín alatti víznek nevezzük minden, a föld felszíne alatt a telített zónában elhelyezkedő vizet, amely közvetlen érintkezésben van a földtani közeggel.

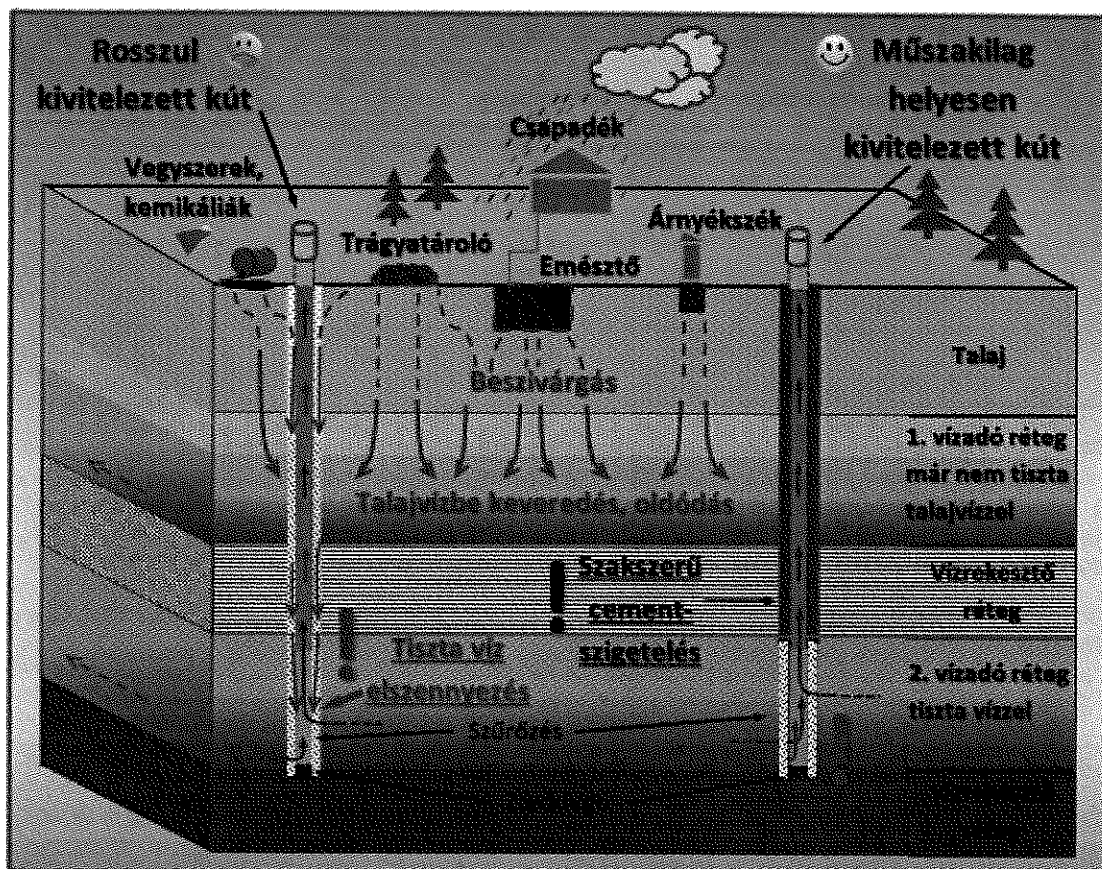
A felszín alatti vizeket a víztartó kőzet minőségétől függően és a felszínnel való atmoszférikus kapcsolat alapján osztályozzuk:

- a) talajvíz,
- b) parti szűrőszű víz,
- c) rétegvíz (porózus tároló kőzet vize),
- d) hasadékos, repedezett tároló kőzet vize (főként karsztvíz).

A víz a földtani közegben lassú áramlással folyamatosan mozog, sebességét a kőzetek porozitása és vízáteresztő képessége, valamint térbeli helyzete határozza meg. Bár a fentiek alapján az egyes víztartó képződményekben lévő vizek meglehetősen eltérő tulajdonságokkal jellemezhetők, mégis elmondható, hogy a különböző víztartókban lévő felszín alatti vizek dinamikus kapcsolatban állnak egymással. Ebből következően gyakori, hogy a felszín alatti vizek mennyiségi, minőségi viszonyait befolyásoló tevékenység (pl. vízkivétel, szennyező anyag bekerülése) nem csak az adott helyen érezteti hatását, hanem a más víztartó képződményekben lévő felszín alatti vizek állapotát is befolyásolja.

Az illegálisan létesített kutak több szempontból is problémát jelentenek:

- **Vízminőségvédelmi szempontból:** A szakszerűtlenül kivitelezett kutak elszennyezhetik Magyarország stratégiai szempontból is megőrzendő, tiszta vízadó rétegeit. Sok esetben, ha a vízkivétel az első vízadó réteg alatti vízadóból (rétegvíz) történik, – amely engedélyezése már a területi vízügyi hatóság hatáskörébe tartozik, nem pedig a jegyzőjébe – a gyors és olcsó kivitelezés érdekében a kontár kútúró figyelmen kívül hagyja a kútépítési szabályokat, és nem tömedékeli el a fűrt átmérő és a beépített csővezet közötti gyűrűteret. A rosszul kiképzett kutak csőszerkezete mentén a felszínről szivárgó **szennyező anyagok** viszonylag nagy sebességgel és koncentráltan juthatnak be a felszín alatti vízbe. A nem megfelelő kút kialakítás (palástcementezés hiánya) a mélyebb, rétegvizet, karsztvizet szolgáltató kút esetében a már szennyezett talajvizet közvetlen módon a mélyebb helyzetű, tiszta vizű rétegekbe vezetheti. Ezt a folyamatot szemlélteti az alábbi ábra:

- Vízkészlet-gazdálkodás szempontjából:
 - Mivel az engedély nélkül létesített kutak a hatóságok előtt rejtve maradnak, a kivett víz mennyisége nem ellenőrizhető, erről nyilvántartás nem vezethető. A vízgazdálkodásért felelős minisztérium, a területi vízügyi hatóság és a vízügyi igazgatóságok részére ezért nem áll rendelkezésre hiteles adat, hogy **vízkészlet-gazdálkodási** feladataikat ellássák, egy adott területre vonatkozóan a szabad, tehát felhasználható vízkészletet meghatározhassák. Ennek eredményeként a jogszerűen benyújtott vízjogi engedély iránti kérelmek kiadását nem lehet valós alapokon nyugvó számításokra alapozni.
 - A készletek csökkenését tapasztalva, feszített vízgazdálkodási helyzetben, a területi hatóságok a legális vízkivételeket tudják korlátozni, miközben az illegális vízhasználó akár pazarolhatja, vagy szennyezheti is a vizet. Végeredményben számos helyen feltételezhető, hogy az illegális vízkivételek olyan mértékűek vagy szakszerűtlenek, hogy azok már kárt okoznak az engedéllyel rendelkező vízhasználóknak.
 - A fenti problémák **társadalmi hatása** jelentős lehet abban az esetben, ha a vízszennyezés ivóvízbázist érint, vagy ha az illegális vízkivétel egy területen olyan mértékű vízszintsüllyedést eredményez, hogy a jogszerűen létesített és üzemeltetett kutak tulajdonosai nem jutnak megfelelő mennyiségű és minőségű vízhez.
- Garanciális szempontból:
 - Az alacsony áron és engedély nélkül létesített kutakba többségében **rossz minőségű anyagokat építenek be**. A nem kútépítés céljára gyártott, de a fűtő kutakba a kontár kivitelezők által sajnos mégis gyakran épített **olcsó műanyag csövek** (pl. PVC szennyvíz lefolyó cső) **szilárdsági követelményei nem megfelelőek**: hosszú távon a

rétegnyomás hatására deformálódnak és törnek. Így a kút használhatatlanná, a benne levő szivattyú kiépíthetatlenné válik, a tönkrement kút pedig ritkán javítható. Ennek folytán ott maradnak örökre a felszín alatt, állandó vízszennyező forrássá válva, még akkor is, ha esetleg a belsejüket — látszólag szakszerűen — cementtejjel szigetelik. Gyakori eset, hogy összességében többbe kerül egy illegális és gyakran többször megfúrt kút létesítése, mint az egyszer, a szükséges vízjogi engedély alapján létesített, minőségi anyagokból megvalósult vízlétesítmény beruházása. A rossz kutak és azok kontár kivitelezői így a környezetszennyezésen túl az állampolgárokat is megkárosítják.

- Az engedély nélkül és szakszerűtlenül épített kutak esetében gyakori probléma, hogy azok műszaki kialakítása, a beépített anyagok minősége és mennyisége ismeretlen. Műbizonylatok, egyéb műszaki dokumentumok és általában számla hiányában az ingatlan tulajdonosa, a létesítmény építtetője érdemi információkkal nem rendelkezik.
- Az előző két ponttal szorosan összefügg a kútfúrással kapcsolatos engedély nélküli hirdetések problematikája. Országosan elterjedt gyakorlat, hogy azokon a területeken, ahol a sekélyföldtani viszonyok miatt a fúrások könnyen kivitelezhetőek, a közúti jelzőtáblák hátoldalára ragasztott matricákon, illetve az elektromos művek oszlopain, létesítményein látható a szabálytalanul kihelyezett „Kútfúrás” feliratú tábla egy kísérő telefonszámmal. E reklámokon keresztül gyakran olyan személyek hirdetik szolgáltatásaikat, akik semmilyen végzettséggel és jogosultsággal, valamint megfelelő, vizsgáztatott gépekkel nem rendelkeznek. A fentiek miatt nem képesek elfogadható minőségű munkára sem, amely az előző két pontban leírt kedvezőtlen hatásokat eredményezi.

2. MILYEN ENGEDÉLYT AD KI A JEGYZŐ?

A kutak a Vgtv. 1. mellékletének 26. pontja szerinti **vízilétesítmények**. A törvény 28/A. § (1) bekezdés értelmében a kutak megépítéséhez, átalakításához, üzemeltetéséhez és megszüntetéséhez **vízjogi engedély** szükséges. A jegyző a Vgtv. 4. § (1) bekezdés d) pontja alapján a vízgazdálkodási feladatokkal kapcsolatos önkormányzati hatósági feladatok ellátása körében **helyi vízgazdálkodási hatóságként jár el** és a kutakra **vízjogi engedélyezési eljárást folytat le**.

Ugyanakkor a vonatkozó jogszabályok értelmezése miatt fontos kiemelni, hogy a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. r. (a továbbiakban: 72/1996. Korm. r.) 1. § (1) bekezdése a „vízügyi hatóság” kifejezést **a területi vízügyi hatóságokra** alkalmazza, amelyek szervezetileg jelenleg **a területileg illetékes megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok** alá tartoznak.

A vízjogi engedélyezés az építésügyi hatósági eljárások logikájához hasonlóan általában kétlépcsős eljárás: **létesítési** (építési) és **üzemeltetési** (használatbavételi) engedélyezésből áll. A jogszerűtlenül, engedély nélkül létesült kutakra vízjogi **fennmaradási engedély adható**, amennyiben a kút vízvédelmi, vízgazdálkodási, környezetvédelmi, népegészségügyi és építésügyi érdekeket bizonyítottan nem sért. Kút megszüntetésére (eltömedékelésére) **megszüntetési engedély** alapján kerülhet sor.

A kútra az ingatlantulajdonosnak az üzemeltetési/fennmaradási engedélyt akkor is meg kell szereznie, ha úgy nyilatkozik, hogy a kút nem használja (ez alól a kút lefedése sem jelent kivételt). Amíg a vízilétesítmény létezik (nem kerül szakszerűen eltömedékelésre), addig az engedélyezési eljárást le kell folytatni.

3. MELY KUTAK ENGEDÉLYEZÉSE TARTOZIK A JEGYZŐ HATÁSKÖRÉBE?

A 72/1996. Korm. r. 24. § (1) bekezdés a) pontja szerinti engedélyezések esetén az együttesen teljesítendő feltételeket és ezek magyarázatát az alábbi táblázatban foglaljuk össze:

Feltételek	Megjegyzés, magyarázat
Nem érinthet a kút helye vízbázisvédelmi védőterületet.	A vízbázisvédelmi védőterületek elhelyezkedésével kapcsolatban a területi vízügyi hatóságok (katasztrófavédelmi igazgatóságok) és ivóvízbázisokra vonatkozóan a helyi vízművek rendelkeznek naprakész információkkal. E területeken a vízkészlet biztonsága érdekében a területi vízügyi hatóság adja ki az engedélyt.
A kút csak talajvizet és/vagy parti szűrésű vízkészletet használhat fel.	Nem történhet a vízkitermelés rétegvízből, vagy karsztvízből. Magyarországon a talajvizek átlag mélysége a hegy- és dombvidéki területek kivételével ritkán haladja meg a 20 métert, ezért amennyiben a létesítési engedély iránti kérelemben ezt meghaladó mélység szerepel, vizsgálni kell, hogy a kút valóban talajvízadó rétegre létesül-e. E tekintetben a területileg illetékes vízügyi igazgatóságtól kérhető eligazítás.
A kútból maximálisan 500m ³ /év mennyiséget lehet kitermelni.	Az 500 m ³ /év mennyiség napi bontásban átlagosan 1,37 m ³ /nap vízkivételt tesz lehetővé. Azonban a háztartási vízkivétel zöme jellemzően vegetációs időszakban, a nyári hónapokban történik locsolási célra, mellyel szemben a téli vízhasználat alárendelt. Így a nyári hónapokban a vízkivétel mértéke a számolt átlagos napi vízkivételt meghaladhatja. Hazánkban átlagos házi vízigényként 60-100 liter/fő/nappal lehet számolni komfortfokozattól függően, ugyanez számosállatonként 80-120 liter/nappal, a locsolásra pedig 4 hónapra átlag 1 liter/m ² -rel.
A vízilétesítmény csak ott létesíthető, ahol az ingatlanon épület van, vagy az épület létesítésére engedélyt adtak/bejelentés történt a hatóság felé.	E rendelkezés hivatott szavatolni, hogy a kút vize valóban háztartási célokra, és/vagy házi ivóvízigény kielégítésére kerüljön felhasználásra.
A vízkivétel háztartási igények vagy házi ivóvízigény kielégítés érdekében történik.	A háztartási igény a magánszemélyek részéről merülhet fel a saját háztartásban jelentkező igények ellátására, mely főként az alábbi tevékenységekre terjed ki: jellemzően az ingatlanhoz tartozó kiskert és gyepterület locsolása, az építmények és az ingóságok időszakos tisztítása, karbantartása, a nem mezőgazdasági célból termesztett növények öntözése, a háztáji (nem gazdasági célból tartott) állatok itatása és ellátása, kerti medence feltöltésére és vízpótlására, A háztartási igények egyik kiemelt esete a házi ivóvízigény, hiszen itt a víz minőségét is kötelezően vizsgálni kell és az ivóvízre vonatkozó jogszabályi követelményeknek meg kell felelni.
A kút nem gazdasági vízkivétel céljából létesül.	Amennyiben a vízkivétel célja gazdasági érdekből történik, például üzemi állattartás, mezőgazdasági öntözés, vagy ipari tevékenység, akkor az engedélyezés nem tartozik jegyzői hatáskörbe.

4. A VÍZJOGI LÉTESÍTÉSI ENGEDÉLYEZÉS

❖ A KÉRELEM VIZSGÁLATÁNAK FŐBB SZEMPONTJAI

- a hatáskör tisztázása, a tervezett kút megfelel-e a 72/1996. Korm. r. 24. § (1) bekezdésben foglalt feltételeknek (azaz: a jegyzői engedélyezési hatáskör fennáll-e)?
- A kút helyzete az ingatlanon
 - Lakóépülethez való közelség: olyan távolság szükséges az épületektől, hogy a kút működése épületstatikai problémákat ne okozzon,
 - Közművek helyzete – a fűrés a meglévő felszín alatt elhelyezkedő közművek védőtávolságán kívül történjen, továbbá a fűrótorony/ fűróállvány felállíthatóságát illetően az elektromos légvezetékek helyzetére is figyelemmel kell lenni,
 - Esetleges szennyező forrásoktól (kerti árnyékszék, trágyatároló, állattartó épület stb.) való megfelelő távolság,
 - Ivóvízcélú felhasználás esetén a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV. 29.) Korm. r. (a továbbiakban 147/2010. Korm. r) 16/A.§ (4) bekezdésalapján „A saját célú ivóvízmű (3) bekezdés b) pontja szerinti védelmét úgy kell megvalósítani, hogy a vízkivétel körül 10 méteres körzet a saját ingatlanon belül legyen.”
Vonatkozó jogszabályhelyek: 72/1996. Korm. r. 8/A-8/E.§-ok, 24. § (3) bekezdés, a 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet) 4. § (4) és 16/A. § (4) bekezdés, a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet (továbbiakban: 219/2004. Korm. r.) 10. §, a felszín alatti vízkészletekbe történő beavatkozás és a vízkút-fűrés szakmai követelményeiről szóló 101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet (továbbiakban: 101/2007. KvVM r.) 3. §, 4.§, 7. §-ok.
- A kút műszaki paraméterei
 - szabványos kútcsővek megléte (a narancssárga és szürke színű szennyvíz, illetve csapadékvíz lefolyó csövek **nem** kútépítési célra készülnek, ld. 5. oldal magyarázata),
 - kút átmérője – fűrt kutak esetén minimum 90 mm. Az MSZ 22.116:2002 szabvány szerint a szűrőcső legkisebb belső átmérője 90 mm. Ennél kisebb átmérő esetén nincs lehetőség mintavételre, vizsgálatok elvégzésére. Emellett kútban levő gépészeti egységek esetleges javítása, karbantartása miatt sem célszerű kisebb átmérőt alkalmazni.
Vonatkozó jogszabályhely: 101/2007KvVM r. 7. § (2a) bekezdés.
- Tervezési, kivitelezési jogosultság, munkavédelem
 - a jegyzői hatáskörbe tartozó kutak tervezője az lehet, aki a Magyar Mérnöki Kamara erre följogosító szakterületi tervezői jogosultságával rendelkezik, vagy a 101/2007. KvVM r. 13. § (2) bekezdés a) pont szerinti feltételeknek eleget tesz
 - a jegyzői hatáskörbe tartozó kutak kivitelezését az végezheti, aki a 101/2007. KvVM r. 13. § (2) bekezdés szerinti feltételeknek eleget tesz, azaz rendelkezik a megfelelő végzettséggel és a kútfúró gép esetén a berendezés a 101/2007.

KvVM r. 13. § (2) bekezdés b) pont szerinti igazolással, vagy megfelelőségi nyilatkozattal rendelkezik.

Vonatkozó jogszabályhely: 101/2007. KvVM r. 13. §; a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról szóló 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet (a továbbiakban: 41/2017. BM r.) 2. melléklete, Vízügyi Biztonsági Szabályzat kiadásáról szóló 24/2007. KvVM rendelet mellékletének 4.01. pontja.

❖ A KÉRELEM TARTALMI KÖVETELMÉNYEI

A vízjogi engedély iránti kérelmet a 41/2017BM rendelet 2. melléklete szerint kell benyújtani.

❖ ELJÁRÁSI ILLETÉK

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 28. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási hatósági eljárásért e törvényben megállapított illetéket kell fizetni, ami a 29. § (1) bekezdés szerint 3000 forint.

5. A VÍZJOGI ÜZEMELTETÉSI ENGEDÉLYEZÉS

❖ A KÉRELEM VIZSGÁLATÁNAK FŐBB SZEMPONTJAI

Amennyiben a **létesítési engedélyezés** megfelelő előkészítettséggel történt, abban az esetben a kút üzemeltetésére vonatkozó engedély kiadása jóval egyszerűbb feladat.

➤ A kút megvalósulási körülményeinek ellenőrzése:

- A kút az engedélyben jelzett helyen való elhelyezkedése. A kútfúrásnál előfordul, hogy a létesítési engedélyben megjelölt helyen a fúrás során olyan körülmények adódnak, ami a kút kialakítását azon a helyen nem teszi lehetővé (pl. olyan nagyméretű kőzetdarab van a talajban, ami a fúrást megakadályozza). Erre hivatkozással az elkészült kút helye eltérhet a létesítési engedélyben megadott ponttól, azonban a kút helyére vonatkozó épületstatikai és vízvédelmi előírásoknak ez esetben is teljesülnie kell.
- A kút engedélyezett talpmélység szerinti kiépítése. Előfordulhat, hogy a fúrás során detektált talajtani és hidrogeológiai viszonyok miatt a létesítési engedélyben megjelölt talpmélység és a kút szűrőzése módosul. Amennyiben ezzel a változtatással a kút ugyanazt a vízáadó réteget veszi igénybe, amelyre az engedély szól, akkor az eltérésnek nagy valószínűséggel nincs jelentősége, azonban a földtani és hidrogeológiai körülmények nem jogosítják fel a kútfúrót arra, hogy az első vízáadó réteget átfúrva a kutat mélyebb vízáadó rétegre (pl. rétegvízre) szűrőzze. Amennyiben a kút nem talaj-, vagy parti szűrésű vízáadó réteget vesz igénybe, akkor a jegyző engedélyező hatóságként nem járhat el. Sajnos előfordul, hogy a kivitelezők egy része időnként hamis adatok alapján a jegyzővel próbálja engedélyeztetni a mélyebb, rétegvízutakat. Kérdéses esetben a talpmélység

ellenőrzésére a hatóság helyszíni szemlével egybekötött talpmélység mérést, vagy kútkamerás vizsgálatot is előírhat.

❖ **A KÉRELEM TARTALMI KÖVETELMÉNYEI**

A vízjogi engedély iránti kérelmet a 41/2017. BM rendelet 2. melléklete szerint kell benyújtani.

❖ **ELJÁRÁSI ILLETÉK**

ld. az Vízjogi létesítési engedélyezés c. résznél leírtakat

6. A VÍZJOGI FENNMARADÁSI ENGEDÉLYEZÉS

A fennmaradási engedély iránti kérelem elbírálása – azon okból, hogy a kút létesítése engedély hiányában történt – a létesítési engedélyezéshez hasonlóan nagyobb körütekintést igénylő feladat.

❖ **A KÉRELEM VIZSGÁLATÁNAK FŐBB SZEMPONTJAI**

A kérelem vizsgálata során egyaránt figyelembe kell venni a létesítési és az üzemeltetési engedélyezés szempontjait, melyet tájékoztatónkban fentebb leírtunk.

A Vgtv. 29. § (4) bekezdése szerint, ha a vízilétesítmény megépítése vagy átalakítása végleges hatósági (jegyzői) engedély nélkül, vagy a végleges hatósági (jegyzői) engedélytől eltérően történt, a létesítő részére az üzemeltetési engedély kiadása megtagadható. A vízügyi hatóság a vízimunka, vízilétesítmény megvizsgálása után – az eset összes körülményeire is figyelemmel – a létesítő részére a fennmaradási engedélyt utólag megadhatja.

A 72/1996. Korm. rendelet 15. § (1) bekezdése alapján a vízjogi létesítési engedély nélkül megépített vagy attól eltérően megvalósított vízilétesítmény esetén az építtetőnek (tulajdonosnak) a vízügyi hatóságtól (jegyzőtől) fennmaradási engedélyt kell kérni. A (3) bekezdés szerint a fennmaradási engedély iránti kérelem elbírálása során a vízjogi létesítési és a vízjogi üzemeltetési engedélyezési eljárásra vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazásával kell eljárni, azzal, hogy a kérelemnek a tényleges megvalósulási állapotot tartalmazó tervdokumentáció a része. A 15. § (3) bekezdésben meghatározott tervdokumentáció alatt az adott vízilétesítmény létesítéséhez szükséges dokumentáció értendő, és tekintettel arra, hogy a települési önkormányzat jegyzőjének illetékességébe tartozó kutak esetében ez a 41/2007. BM rendelet 2. mellékletét jelenti, ennek megfelelően az ott felsorolt adattartalmat tartalmazó dokumentációt kell benyújtani.

Mindezek alapján a hatóság az engedély nélkül vagy attól eltérően megvalósított vízilétesítmények esetében fennmaradási engedélyt ad, amivel együtt (akár egybefoglaltan, de utalva rá) kiadja az üzemeltetési engedélyt is. A fennmaradási engedély a vízjogi létesítési engedélyt pótolja, de életszerűtlen lenne az ügyfeleket terhelni egy újabb, az üzemeltetési engedély iránti kérelem benyújtására, mikor a fennmaradási engedély minden, az üzemeltetési

engedélyhez szükséges adatot tartalmaz. Azonban a fennmaradási engedély egy egyszeri aktusra, a vízilétesítmény legalizálására szolgál, és nem pótolja az üzemeltetési engedélyt, amely határozott időre szól és tartalmazza a vízilétesítmény üzemeltetéséhez szükséges előírásokat.

Az ásott kutak fennmaradásának engedélyezése témakörben szót kell ejteni arról a helytelen lakossági gyakorlatról, hogy sokan az ásott kútba vezetik a háztartási szennyvizet vagy a burkolt felületekre – általában a tetőfelületre – hulló csapadékvizet. A szennyvíz bevezetések esetén nem kell magyarázni annak szennyező és környezetkárosító voltát. Amennyiben a hatóság ezt észleli, a szennyezőanyag bevezetést haladéktalanul meg kell szüntetni és fel kell hívni a környező lakosság figyelmét a felszín alatti víz elszennyezésének veszélyére és a fertőzés kockázatára, mely a környező kutakban is jelentkezhet. A szennyezett vízzel a kiskerti növények locsolása és az így termesztett növény elfogyasztása is kockázatos.

A felszín alatti víz szennyezésének észlelését követően a területileg illetékes vízvédelmi hatóság (megyei katasztrófavédelmi igazgatóság) értesítése szükséges. A vízvédelmi hatóság a 219/2004. Korm. r. 19. § alapján a földtani közeg, felszín alatti víz terhelésére, minőségének veszélyeztetésére, szennyezésére, károsítására vonatkozó, birtokába került információkat kivizsgálja a hatósági intézkedés igényének megállapítása és a hatósági eljárás megalapozása érdekében.

A tetőfelületekről származó csapadékvizek kútba vezetése szintén nem kívánatos; az ilyen bevezetést meg kell szüntetni. Az elvileg tiszta csapadékvízzel ugyanis nagy mennyiségű finom szemcseméretű üledék (a tetőre ülepedett por és növényi maradványok keveréke) mosódik be, mely a kút talpára rakódva a vízilétesítmény vízáadó képességet rontja és akár néhány éven belül tönkre is teheti.

❖ **A KÉRELEM TARTALMI KÖVETELMÉNYEI**

A vízjogi engedély iránti kérelmet 41/2017. BM rendelet 2. melléklete szerint kell benyújtani.

❖ **ELJÁRÁSI ILLETÉK**

❖ Id. az Vízjogi létesítési engedélyezés c. résznél leírtakat

7. A VÍZJOGI MEGSZÜNTETÉSI ENGEDÉLYEZÉS

A kút megszüntetésének engedélyezésére sor kerülhet a tulajdonos kérelmére, vagy a hatóság kötelezése alapján, amennyiben a kút vízgazdálkodási, vagy vízvédelmi érdekeket sért (például helyszíni szemle alapján megállapításra kerül, hogy a kutat szennyvíz szikkasztására használják, így az komoly népegészségügyi és környezetvédelmi problémákat vet fel).

❖ **A KÉRELEM VIZSGÁLATÁNAK FŐBB SZEMPONTJAI**

A kút eltömedékelése szabványos módon történjen, melynek műszaki követelményeit a tervezői jogosultságot bizonyító MMK igazolással vagy a 101/2007. KvVM r. 13. § (2) bekezdés a) pontja szerinti végzettséggel rendelkező szakembernek ismernie kell.

❖ **A KÉRELEM TARTALMI KÖVETELMÉNYEI**

A vízjogi engedély iránti kérelmet a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról szóló 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet 2. melléklete szerint kell benyújtani.

❖ **ELJÁRÁSI ILLETÉK** ld. a Vízjogi létesítési engedélyezés c. résznél leírtakat

8. A HÁZI IVÓVÍZIGÉNY KIELÉGÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ KUTAKRA VONATKOZÓ TOVÁBBI ELŐÍRÁSOK

Amennyiben a kútból kitermelt vizet házi ivóvízigény céljára használják, a kút a 147/2010. Korm. rendelet szerint saját célú ivóvízműnek minősül. Új saját célú ivóvízmű csak ott létesíthető, ahol a közműves ivóvízhálózat nem áll rendelkezésre. A meglévő ivóvízmű az üzemeltetési engedély lejártát követően házi vízellátás céljára (nem ivóvíz) engedélyezhető. Ivóvízcélú hasznosítás esetén a vonatkozó szabályokat be kell tartani. (ld. 15., 16., 16/A., 16/B. 16/C §-ok). Felhívjuk a figyelmet, hogy mivel a települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe az igénybe vett vízkészlet típusa szempontjából kizárólag a szennyeződésnek fokozottan kitett talaj- és parti szűrésű kutak tartoznak, a létesítés és az üzemeltetés engedélyezésénél az egészségügyi szempontokra tekintettel fokozott biztonsággal kell eljárni. Az engedélyezési eljárásokba a fővárosi és megyei kormányhivatal népegészségügyi hatáskörében eljáró járási hivatalát szakhatóságként be kell vonni.

Az ivóvíz közműhálózatba bekapcsolt házi ivóvízhálózatot saját célú vízellátó létesítménnyel összekötni tilos. (a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet 79. § (4) bekezdés).

A nem víziközműből származó víz azon mennyiségének mérésére, amelyet a felhasználó közüzemi szennyvízhálózatba vezet be, telki vízmérőt kell beépítenie, és kérnie kell annak leszerelést megakadályozó zárral vagy plombával történő ellátását a víziközmű-szolgáltatótól (58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet 63. § (2) bekezdés).

9. A HELYI VÍZGAZDÁLKODÁSI HATÓSÁGI NYILVÁNTARTÁS

A kiadott vízjogi engedélyekről a települési önkormányzat jegyzője nyilvántartást vezet, és a nyilvántartást évente egyszer megküldi a területileg illetékes vízügyi igazgatóságnak (72/1996. Korm. r. 24. § (7) és (9) bekezdés). Az adatszolgáltatás a vízügyi igazgatóság vízkészlet-gazdálkodási feladatainak ellátásához szükséges.

10. A VÍZGAZDÁLKODÁSI BÍRSÁG

A Vgtv. 29. § (4) bekezdése szerint „ha a vízimunka elvégzése, illetve a vízi létesítmény megépítése vagy átalakítása jogerős hatósági engedély nélkül, vagy a jogerős hatósági engedélytől eltérően történt, a létesítő részére az üzemeltetési engedély kiadása megtagadható. Amennyiben a hatóság a vízimunka, vízi létesítmény megvizsgálása után - az eset összes körülményeire is figyelemmel - a létesítő részére a fennmaradási engedélyt utólag megadja, egyidejűleg vízgazdálkodási bírság megfizetését kell előírni. A bírság az engedély nélkül létrehozott építmény értékének 80%-áig, engedély nélküli vízimunka vagy vízhasználat esetén 1 000 000 forintig terjedhet. Természetes személyre a kiszabott bírság összege nem haladhatja meg a 300 000 forintot.”

A Vgtv. 2016. június 4-i módosítása iktatta be a törvénybe a 29. § (7) bekezdést, ami 2018. december 31-ig mentesíti a vízgazdálkodási bírság kiszabása alól azokat a létesítőket, akik a Vgtv. e módosítása előtt engedély nélkül létesítettek kutat. Fontos azonban tisztázni, hogy ez a rendelkezés csak a létesítőkre terjed ki, a kutat szabálytalanul megépítő kivitelezőkre nem. A Vgtv. 29. § (5) és (6) bekezdése határozza meg, hogy a bírságot kivel szemben kell kiszabni. A létesítővel szemben a vízgazdálkodási bírságot csak akkor kell kiszabni, ha a kivitelező kétséget kizáróan bizonyítja, hogy a jogellenes létesítésért való felelősség nem őt terheli, vagy a kivitelező személye nem ismert. A törvény e rendelkezéseivel a jogalkotói szándék célja, hogy a szabálytalan és rossz minőségű munkát végző kivitelező szigorú szankcionálásával a lakosságnak minél kevésbé legyen lehetősége engedély nélküli kutakat létesíttetni.

A bírság megállapításának szempontjait a vízgazdálkodási bírság megállapításának részletes szabályairól szóló 438/2015. (XII. 28.) Korm. rendelet (továbbiakban: 438/2015. Korm. r.) tartalmazza. A 438/2015. Korm. r. 1. §-a alapján a települési önkormányzat jegyzője is rendelkezik hatáskörrel a vízgazdálkodási bírság kiszabására vonatkozóan.

A 72/1996. Korm. r. 27. § (6) bekezdése értelmében az engedély nélkül vagy attól eltérően megvalósított vízi létesítményekkel, vízimunkákkal kapcsolatos, a vízgazdálkodási bírságra vonatkozó rendelkezések csak a rendelet hatálybalépését követően megvalósított létesítmények esetén alkalmazhatóak. Ennek megfelelően a Vgtv. 29. § (7) bekezdésében meghatározott időponttól függetlenül nem szabható ki vízgazdálkodási bírság abban az esetben, ha a kutat 1996. július 1. napja előtt létesítették.

11. GYAKRAN ISMÉTELTELT KÉRDÉSEK (GY.I.K.)

- ❖ Fennmaradási engedélyt kell kérni a Vgtv. hatályba lépése (1996. január 1.) előtt létesített kútra is? (Pl. a 100 éves, ásott kútra is engedélyt kell kérni?)

A Vgtv. 29. § (4) bekezdése alapján, ha a vízilétesítmény megépítése vagy átalakítása jogerős hatósági engedély nélkül, vagy a jogerős hatósági engedélytől eltérően történt, a hatóság a vízilétesítmény megvizsgálása után a létesítő részére a fennmaradási

engedélyt utólag megadhatja az eset összes körülményeire is figyelemmel, amennyiben a vízellátásmű megépítése vagy átalakítása megfelel az (1) bekezdésben foglaltaknak. A Vgtv. 29. § (4) bekezdésében a fennmaradási engedélyhez kötött vízgazdálkodási bírság a szankciós jelleget igazolja. Ennek következtében mindazon kutakra, amelyek létesítésekor jogszabály kötelezően nem írta elő engedély meglétét (jogszerűen létesültek engedély nélkül), nem alkalmazható a fennmaradási engedély, hanem üzemeltetési engedélyt kell adni.

Annak érdekében, hogy egyértelműen eldönthető legyen, az üzemeltetési engedély vagy a fennmaradási engedély kiadása szükséges-e, vizsgálni kell a kút létesítésének időpontjában hatályos törvényi előírásokat.

A vízjogról szóló 1885. évi XXIII. törvénycikk értelmében az élet rendes szükségletére vizet szolgáltató kutakat saját birtokán mindenki szabadon építhet. A törvénycikket a vízügyről szóló 1964. évi IV. törvény 1965. július 1. napjával hatályon kívül helyezte.

A vízügyről szóló 1964. évi IV. törvény végrehajtására kiadott 32/1964. (XII. 13.) Korm. rendelet (továbbiakban: Vtv.-vhR.) értelmében 1992. február 15. napjáig az egy ingatlan határán belüli **ásott kút** megépítéséhez, átalakításához csak akkor nem szükséges vízjogi létesítési engedély, ha

- a) annak mélysége az első vízadó réteget követő záróréteget nem haladja meg;
- b) élővízfolyás, csatorna vagy állóvíz medrétől legalább húsz méter, a környezetükre szennyező hatású építményektől (pl. istálló, ól), az egyéb kutaktól, épületektől és a telek határaitól pedig az erre vonatkozó építési előírásokban meghatározott távolságban van;
- c) a víz kiemelése kézi erővel vagy olyan gépi berendezéssel történik, amelynek teljesítőképessége nem haladja meg a háztartás (háztáji gazdaság) indokolt vízszükségletének kielégítéséhez szükséges mértéket.

A **fúrt kutak** építésére vonatkozóan már 1960-tól a 34/1960. (V. É. 17) számú OVF főigazgatói utasítás rendelkezett. Ez az 1960. augusztus 8-án életbe lépő utasítás, amelynek 4. § (1) bekezdése szerint „az építtető (beruházó) a kút létesítéséhez, vagy felújításához, amelynek során a vízbeszerzés az eredetileg bekapcsolt vízadó réteg helyett más vízadó rétegből vagy vízadó szintből történik, vízjogi engedélyt köteles kérni” azonban a 10 méternél sekélyebb, illetve kézi kiemelésű vagy 1,5 LE alatti teljesítményű szivattyúval működtetett, kizárólag háztartási célokra használatos kutakra nem vonatkozott. Ebből fakadóan ezek a házi vízellátó kutak 1960. augusztus 8. napjától bizonyosan továbbra is engedély nélkül voltak létesíthetők.

1992. február 15. napján hatályba lépő módosítása alapján a Vtv.-vhR. 61. § (1) bekezdése értelmében a jegyző engedélye szükséges az olyan kút (akár ásott, akár fúrt kút) létesítéséhez, használatbavételéhez és megszüntetéséhez, amely a létesítő háztartásának (házi vízszükségletének) napi 1,5 m³ mennyiségig terjedő kielégítését szolgálja, továbbá, – a parti szűrőű, karszt és rétegvízkészlet igénybevétele vagy érintése nélkül – kizárólag a talajvíz felhasználását biztosítja.

Összességében, a jegyzői engedélyezés alá tartozó kutakra vonatkozóan megállapítható, hogy

- a) 1992. február 15. napja **után** létesült minden kútra (ásott és fúrt kútra egyaránt) vízjogi létesítési engedélyt kellett volna kérni, és ennek következtében most fennmaradási engedély adható ki.
- b) 1992. február 15. napja **előtt** létesült kutak esetében
 - arra az ásott kútra, amely a jogszabályok értelmében (mélységének és elhelyezkedésének függvényében) jogszerűen létesült engedély nélkül, üzemeltetési engedélyt kell adni,
 - arra az ásott kútra, amelyre létesítésének időpontjában (mélységének és elhelyezkedésének függvényében) engedélyt kellett volna kérni, fennmaradási engedélyt kell adni,
 - minden fúrt kútra üzemeltetési engedélyt kell adni.

A vízügyi ágazat célja a kutak engedélyezett státuszba történő sorolásával az, hogy e vízilétesítmények regisztrálva legyenek és adatbázisba kerüljenek. Erre a vízkészletekkel való fenntartható gazdálkodás és a felszín alatti vizek minőségi viszonyainak nyomon követése miatt van szükség.

❖ Milyen szakember közreműködése szükséges a jegyző által lefolytatott engedélyezési eljárásokban?

A jegyző illetőségébe tartozó fúrt kutak esetében bármely vízjogi engedélyezési eljárásban elegendő a kútfúró szakember (akinek végzettsége megfelel a 101/2007. KvVM rendelet 13. § (2) bekezdésben foglaltaknak) közreműködése, nem szükséges a Magyar Mérnöki Kamarai tagsággal rendelkező tervező közreműködése. Kút kivitelezését csak a 101/2007. KvVM rendelet 13. § (2) bekezdés szerinti szakember végezheti.

Az utólagos engedélyezés esetében (fennmaradási vagy üzemeltetési engedély) a jelen állapotot kell vizsgálni, vagyis hogy a kút megfelel-e a hatályos előírásoknak. Ásott kút esetében nem szükséges a Kútr. 13. §-a szerinti szakember közreműködése, fúrt kút esetében viszont igen.

Utólagos engedélykérelem esetében értelemszerűen nem történik kivitelezés, az engedélykérelemhez szükséges dokumentáció összeállítását a Kútr. 13. §-a szerinti szakember végezheti, aki lehet a 13. § (2) bekezdés szerinti kútfúró, a 13. § (1) bekezdés szerinti tervező, továbbá a 13. § (3)-(6) bekezdésben megjelölt végzettséggel rendelkező szakember (geofizikus, geofizikus-mérnök, geológus, geológus-mérnök, hidrogeológus, hidrogeológus-mérnök, vagy ezekkel egyenértékű végzettség). Ennek oka, hogy nem csak a középfokú végzettséggel rendelkező kútfúró, hanem a magasabb tudással rendelkező szakember is alkalmas az adatlap kitöltésére.

A kút kivitelezésekor fontos, hogy a 101/2007. KvVM rendelet 13. § (2) bekezdés b) pontjában meghatározott előírások is teljesüljenek. A kutak mélyítéséhez használt – különösen a fúrásos technológiával működő – gépekkel kapcsolatban elsősorban az élet-

és balesetvédelmi, másodsorban pedig a vizek minőségi védelmére vonatkozó aspektusokat kell vizsgálni. Amennyiben a kút fúrására használt berendezés nem megfelelő minőségű, vagy a gép kezelője nem tartja be a használati utasításokat és biztonsági előírásokat, úgy a gép komoly baleseti forrás lehet a használója, de akár más személy (pl. a munkavégzés megrendelője) számára is, amennyiben a gép közelében tartózkodik. Víztisztaság védelmi szempontból pedig – bár eseti terhelésnek fogható fel – nem engedhető meg, hogy a gép hibás technológiai működéséből következően a felszín alatti vizekbe szennyeződés (pl. szénhidrogén származék) kerüljön. A fúrásra használatos gépek megfelelőségét ezért – legyenek akár gyári, vagy házilag épített berendezések – minősíteni szükséges. E minősítés (bányafelügyelet által kiadott igazolás vagy EK megfelelőségi nyilatkozat) kérelemmel történő benyújtásáról rendelkezik a 101/2007. KvVM r. 13. § (2) bekezdés b) pontja, mely a jegyzői engedélyezés alá tartozó kutakra is vonatkozik.

❖ Jogszabály meghatározza-e a gazdasági célú vízigény fogalmát? Ingatlanon belüli öntözés, állattartás vízigénye a fogalomba minden esetben bele tartozik-e?

A jegyző vagy a területi vízügyi hatóság által kiadandó engedély megkülönböztetése szempontjából jogszabály a fogalmat nem határozza meg. Gazdasági célú vízigénynek minősül minden, a háztartási igénytől eltérő, azt meghaladó vízigény. A gazdasági cél nem azonos fogalom a mezőgazdasági céllal. A gazdasági célú vízigénybe beletartozhat a locsolás, állattartás is, amennyiben ezzel az engedélyes nem a saját háztartási igényeit elégíti ki, azaz a víz használatával gazdasági haszonnal járó tevékenységet végez. Például egy őstermelő által folytatott piaci termelő tevékenységhez tartozó (amely tevékenységért területalapú támogatást is kap a gazdálkodó) vízigény már nem háztartási vízigény. Ugyanígy gazdasági célú vízigénynek számít egy ingatlanon belül – egy másik példával szemlélítve – egy kis autómosó üzem üzemeltetéséhez szükséges vízmennyiség akkor is, ha 500 m³/év küszöb alatt marad a vízfelhasználás.

❖ Milyen jogszabályi előírás vonatkozik a létesítési, fennmaradási, megszüntetési, üzemeltetési engedély hatályára?

Létesítési engedély tekintetében olyan határidő adása szükséges, mely alapján az ügyfél a vízilétesítmény megépítését képes elvégeztetni. A 72/1996. Korm. r. 4/A. § (7) bekezdés szerint a megszüntetési engedély 2 évig hatályos.)

A 72/1996. Korm. rendelet 5. § (4) alapján „az eljárás tárgyától és a létesítmény jellegétől függően a vízjogi üzemeltetési engedélyben rendelkezni kell, különösen az engedély hatályáról”. Az 5. § (5) alapján a vízügyi hatóság az engedély hatályának megállapítása során különösen a létesítmény vízgazdálkodási rendeltetését, műszaki jellemzőit, az üzemeltetéssel összefüggő és engedélyben előírt egyéb feltételeket értékeli és veszi figyelembe. Az engedély hatálya e rendeletnek az engedély módosítására vonatkozó szabályai szerint kérelemre vagy hivatalból módosítható.

A jogszabály tehát az üzemeltetési engedély hatályát illetően csak annyit állapít meg, hogy annak időtartamáról rendelkezni kell. A vízjogi engedély módosítása tárgyában a 10/A.-14. §-ban leírtak az irányadók.

- ❖ A 147/2010. Korm. r. 16/C. § meghatározza, hogy amennyiben az ivóvíz törzshálózat műszakilag elérhető, új saját célú ivóvízmű nem telepíthető. Ebben az esetben fennmaradási engedély kiadható-e a korábban engedély nélkül létesített ivóvízműre.

A kút önmagában háztartási vízigény kielégítésére kaphat fennmaradási engedélyt, de ivóvíznyerés céljára ebben az esetben a jogszabály tiltja a hasznosítást (ld.: a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény 55. §). A cél, hogy a lakosság a biztonságosabb ivóvízhálózathoz csatlakozzon, amint az kiépítésre kerül.

- ❖ Kell-e fizetni a kútból kitermelt víz után járulékot, vagy adót?

A Vgtv. 15/C. § (1) bekezdés c) pontja alapján nem kell a vízhasználónak vízkészletjárulékot fizetnie a vízjogi engedélyenként évi 500 m³-t meg nem haladó vízmennyiség után. Tehát sem járulékot, sem adót nem kell fizetni.

- ❖ Adót fognak kivetni a kutakra? A kitermelt víz után kell-e fizetni?

A jegyző hatáskörébe tartozó kutak legfeljebb évi 500 m³ vizet vesznek ki, ami azonban a vízkészlet-járulék fizetési küszöböt nem éri el. A Belügyminisztériumnak tervei között nem szerepel a kutak megadóztatásának terve.

- ❖ Kell-e a kútra vízórárt felszerelni?

A házi vízigényt kielégítő kutakból ki vett víz mennyiségét nem szükséges mérni.

12. VONATKOZÓ JOGSZABÁLYOK LISTÁJA

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény

A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet

A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet

A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet

A vízgazdálkodási bírság megállapításának részletes szabályairól szóló 438/2015. (XII. 28.) Korm. rendelet

A felszín alatti vízkészletekbe történő beavatkozás és a vízkútfúrás szakmai követelményeiről szóló 101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet

A Vízügyi Biztonsági Szabályzat kiadásáról szóló 24/2007. (VII. 3.) KvVM rendelet

A vízjogi engedély iránti kérelmet a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról szóló 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet